

**ARBEID FOR ET GODT
PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ**
Snehvit familiebarnehage

Innhold

BARNs RETTIGHETER I BARNEHAGEN	3
FORMER FOR MOBBEADFERD I BARNEHAGEN	4
SMÅ BARN	4
DEFINISJON PÅ MOBBING I BARNEHAGEN	5
PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ.....	6
HVA SIER RAMMEPLANEN OM MOBBING I BARNEHAGEN.....	6
HVA SIER BARNEHAGELOVEN.....	6
FOREBYGGING	7
HOLDNINGSARBEID	8
AKTIVITETSPLIKT	8
FORELDRESAMARBEID	9
PEDAGOGISK LEDER/EIERS ANSVAR.....	9
INDIVIDUELL PLAN MOT MOBBING	9
HJELPETILTAK.....	9
VOKSNE SOM KRENKER BARN	10
OBSERVASJON SOM FOREBYGGING.....	10
ULIKE VERKTØY I ARBEIDET MOT MOBBING?	10
BARNESAMTALER	11
OPPFØLGING AV BARN SOM BLIR MOBBET	11
OPPFØLGING AV BARN SOM MOBBER ANDRE BARN	12
RUTINER VED BEKYMRING OM MOBBING	12
NÅR ET BARN FORTELLER DEG OM MOBBING – BREV TIL FORESATTE.....	13
NÅR BARNET DITT MOBBER ANDRE BARN – BREV TIL FORESATTE	14
MELDING VEDR. MOBBING/UTESTENGING OG KRENKENDE ADFERD I BARNEHAGEN.....	15
REFERAT - MOBBING/UTESTENGING/KRENKENDE ADFERD I BARNEHAGEN	16
INDIVIDUELL PLAN (IP) – MAL	17
OBSERVASJONSLOGG – MOBBING.....	18
NULLMOBBING.NO.....	19
KOMMUNENS BEREDSKAPSTEAM MOT MOBBING	19
MOBBEOMBUD I ARENDAL KOMMUNE.....	19
BARNEHAGELOVEN	19

BARNES RETTIGHETER I BARNEHAGEN

- Barnehagen skal være et trygt sted og medvirke til at barn trives
- Barna skal ha et trygt barnehagemiljø. De skal vernes mot alle former for fysisk eller psykisk vold. Mobbing og trakassering regnes som vold.
- Barnehagen skal forebygge krenkinger og mobbing
- Barn har rett til omsorg.
- Barnehagen skal forebygge, stoppe og følge opp utestenging og mobbing.
- Barn som blir holdt utenfor leken, skal få spesiell oppfølging fra barnehagen. Det samme skal barn som holder andre utenfor leken.
- Barna skal møtes med tillit og respekt.
- Barna skal ha voksne rundt seg som er gode rollemodeller.
- Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser.
- Barna har rett til å bli hørt i alt som omhandler dem. Deres meninger skal vektlegges i samsvar med dets alder og modenhet. (FNs barnekonvensjon)

(Udir.no)

FORMER FOR MOBBEADFERD I BARNEHAGEN

(Hentet fra boken «Mobbeadferd i barnehagen» av Ella Cosmovici Idsøe og Pål Roland)

Fysisk mobbing:

- ✓ Å dytte
- ✓ Slå
- ✓ Stikke
- ✓ Sparke
- ✓ Rive leker fra en annen

Verbal mobbing:

- ✓ Kallenavn
- ✓ Fornærme
- ✓ Trusler
- ✓ Erting

Relasjonell mobbing:

- ✓ Ekskludering
- ✓ Utestenging
- ✓ Spre rykter
- ✓ Få andre til å skade noen
- ✓ Gjøre grimaser
- ✓ Lage regler for de andre eller bestemme over andre

SMÅ BARN

Små barn kan dytte, bite og slå. Dette er en del av utviklingen til barn, og er ikke nødvendigvis mobbing. Men dersom barnet ditt gang på gang blir plaget eller ertet, bør du ta opp dette med barnehagen.

(Udir/mobbing)

DEFINISJON PÅ MOBBING I BARNEHAGEN

«Mobbing i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller barn som krenker barns opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet».

(Lund 2015)

PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ

Et godt psykososialt barnehagemiljø er helt avgjørende for å kunne forebygge mobbing. I barnehagen skal det være et trygt omsorgs- og læringsmiljø.

Hva omfatter et godt leke- og læringsmiljø?

- ✓ Vennskap
- ✓ Inkludering
- ✓ Forebygging av krenkelser, utestenging, trakassering, vold og mobbing

Et godt leke- og læringsmiljø handler ikke bare om krenkelser, men også om barnets opplevelse av at det er trygt og godt i barnehagen, slik som:

- ✓ Å bli inkludert i barnegruppen
- ✓ Oppleve å være betydningsfull for fellesskapet
- ✓ At barnehagedagen gir en positiv opplevelse
- ✓ At barnet gleder seg til å gå i barnehagen

(NOU 2012:1)

Trygghet i hverdagen gir grunnlag for mestring, utvikling og læring.

HVA SIER RAMMEPLANEN OM MOBBING I BARNEHAGEN

Rammeplanen gir klare føringer på hvordan barnehagen skal håndtere mobbing.

«Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette».

(Rammeplan 2017)

HVA SIER BARNEHAGELOVEN

Kapittel VIII Psykososialt barnehagemiljø

§ 41. Nulltoleranse og forebyggende arbeid

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

§ 42. Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det.

Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå

- a) hvilke problemer tiltakene skal løse
- b) hvilke tiltak barnehagen har planlagt
- c) når tiltakene skal gjennomføres
- d) hvem som skal gjennomføre tiltakene
- e) når tiltakene skal evalueres.

§ 43. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte.

Undersøkelser og tiltak etter § 42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

FOREBYGGING

Alle ansatte plikter å følge med og jobbe forebyggende mot mobbing

Alle barn skal få oppleve seg selv som verdifulle. De voksne skal se hvert enkelt barn for den de er, og gi barnet mestringfølelse og et selvilde om at de er gode nok akkurat slik de er.

Personalet skal:

- Være bevisst i hverdagen og jobbe forebyggende
- Lytte til barna og se begge sider
- Utføre holdningsarbeid blant de voksne

Barnehagen har flere forebyggende verktøy som brukes i arbeidet mot mobbing i barnehagen. Se beskrivelse under punktet «ulike verktøy i arbeidet mot mobbing».

HOLDNINGSARBEID

Holdningsarbeid blant personalet er både viktig og nødvendig for å forebygge mobbing i barnehagen.

Ingen barn er skyld i at de blir mobbet, ingen barn fortjener å bli mobbet og ingen barn kan selv for at de blir mobbet uavhengig av hvilken adferd barnet har. Slike holdninger blant de voksne er det nulltoleranse for i barnehagen.

Alle barn har rett til å bli beskyttet fra voksne som har en krenkende holdning. Den voksne som opplever at en av sine medarbeidere har en krenkende holdning overfor enkelte barn skal si i fra, stoppe og beskytte barnet.

Eksempel på voksnes krenkende holdning:

Lille Ole er en aktiv gutt og i mange tilfeller kan det gå litt over stokk og stein. Ofte snubler han i sandkassen og faller slik at andres sandslott blir ødelagt. Han løper også mye og det kan bli litt vilt innimellom og han uheldigvis dulter inni andre barn slik at de faller over ende. De andre barna vil ikke leke med lille Ole fordi de sier at han ødelegger og dytter dem. Lille Ole leker mye alene. Voksen uttaler til en annen medarbeider at «det er ikke rart at Ole ikke får noen venner, når han er så vill og gal».

Det vil aldri være lille Oles skyld at han ikke får noen venner. Det er de voksne som skal støtte og veilede lille Ole i hvordan han kan etablere vennskap til de andre barna. Det er de voksnes ansvar å sørge for at lille Ole og de andre barna i barnehagen har en trygg plass å være og at alle opplever å være betydningsfulle for fellesskapet.

«Å våge å si i fra om noe som er vanskelig er et tegn på tillit». (Lund/Helgeland 2016)

AKTIVITETSPLIKT

Alle ansatte plikter å undersøke saken når de opplever at barn blir mobbet i barnehagen, om et barn forteller dem at de blir mobbet i barnehagen eller hvis foresatte mener at deres barn blir mobbet i barnehagen.

Ansatte skal ikke vike unna, men blande seg når en ser noe mistenkelig. Voksnes unnfalighet aksepteres ikke.

Alle ansatte plikter å varsle eier ved mistanke om mobbing.

FORELDRESAMARBEID

Når foreldre har mistanke om mobbing i barnehagen, skal pedagogisk leder bli varslet. Det er viktig at vi sammen jobber mot en barnehage uten mobbing. Saker som kan virke små for oss voksne, kan virke store for et barn, og barnet skal alltid bli tatt på alvor.

Foresatte og barnehagen skal samarbeide for å lage gode løsninger til det beste for barnet.

PEDAGOGISK LEDER/EIERS ANSVAR

Pedagogisk leder har ansvar for å sette i gang tiltak for å kartlegge situasjoner i forhold til mobbeadferd.

Pedagogisk leder og eier er ansvarlige for å varsle foreldre.

Eier er ansvarlig for å følge opp barnehagens forebyggende arbeid mot mobbing.

INDIVIDUELL PLAN MOT MOBBING

En plan mot mobbing skal lages i hvert enkelt tilfelle.

Barnet og foresatte skal være aktive deltakere i prosessen og få informasjon fortløpende (se egen mal)

HJELPETILTAK

Om en sak ikke har den progresjonen som er ønskelig, skal foresatt og barnehage vurdere hjelpetiltak fra eventuelle eksterne samarbeidspartnere.

Arendal kommune har beredskapsteam mot mobbing og er en samarbeidspartner vi vil bruke i slike tilfeller.

Foresatte kan også henvende seg til kommunens beredskapsteam om de føler de ikke blir tatt på alvor i en sak.

VOKSNE SOM KRENKER BARN

Personalet er pliktet til å melde fra om de opplever at et barn blir krenket av en voksen.

Personalet skal varsle pedagogisk leder om de opplever:

- ✓ At en medarbeider krenker et barn
- ✓ At en foresatt krenker sitt barn

OBSERVASJON SOM FOREBYGGING

Et viktig forebyggende arbeid i hverdagen er at personalet aktivt observerer både enkeltbarn og barnegrupper. Hvordan har barna det sammen? Hvordan snakker barna til hverandre?

Observasjonene vil være under lek og i andre aktiviteter.

De voksne i barnehagen må forstå hva som foregår.

Vi skal observere hvordan barn trives og hvordan de er mot hverandre.

En sandkasselek kan se veldig koselig ut på avstand, men om vi går litt nærmere og hører hva de snakker til hverandre om, kan man oppleve at leken kanskje ikke var så god allikevel. Det er derfor viktig at vi har tilstedeværende voksne som avdekker ulik mobbeadferd.

ULIKE VERKTØY I ARBEIDET MOT MOBBING?

I barnehagen skal vi ha et inkluderende fellesskap og alle skal ha følelsen av å være betydningsfulle. Det skal være tilstedeværende voksne som skal støtte og inspirere. Barnehagen skal jobbe forebyggende gjennom hele barnehageåret. Til dette arbeidet har vi ulike verktøy.

- **Være sammen - Løvebarnehage:** Være sammen implementerer den varme og grensesettende voksenstilen blant alle barnehagens ansatte. Være sammen ser på barnehagen som en arena for barnets medvirkning og modning. Barna blir kjent med regnbueløven som skal inspirere dem til å gjøre det som er riktig. Både voksne og barn skal sammen forplikte seg til løveloven.
- **Barns trivsel - voksnes ansvar:** Dette er et inspirasjonshefte for personalet fra Utdanningsdirektoratet. Barna skal sikres omsorg, trygghet, respekt og tilhørighet. De skal ha et trygt miljø og skal bli skånet for fysisk eller psykisk skade. Personalet skal bygge gode relasjoner til hvert enkelt barn. Barnehagen skal jobbe for et godt psykososialt miljø, der all form for mobbing, diskriminering og utestenging har nulltoleranse.
- **Pinnsvin og Kanin:** En venneserie med produkter som tar opp viktige problemstillinger innenfor sosial kompetanse. Serien tar utgangspunkt i kjente

situasjoner som kan oppstå i barnehagen og hjemme, og gir barna enkle modeller for konfliktløsning.

- **Psykisk helse:** Psykisk helse angår oss alle, og en god psykisk helse er viktig for å ha det bra. Grunnlaget for den psykiske helsen blir lagt allerede fra første leveår, og barnehagen har fokus på et godt arbeid for psykisk helse. Alle skal kunne gi uttrykk for sine følelser, de skal bli sett og hørt i de ulike følelsene sine.

Barnehagen bruker hjelpebøker for barn som omhandler vår psykiske helse.

BARNESAMTALER

Vi skal ofte snakke sammen med barna om hvordan de opplever barnehagehverdagen. Er det noe som plager dem? Er det noen de vet at ikke har det så godt i barnehagen? Vi som voksne må lære barn viktigheten med å være åpen om følelsene sine, og at det er viktig å si ifra om noe ikke skulle være greit.

- **Barnesamtaler:** I forbindelse med foreldresamtaler våren og høsten, skal pedagog gjennomføre barnesamtaler med 3-6 åringene, før foreldresamtalene. Vi bruker et spørreskjema til disse samtalene. Noen av spørsmålene til samtalen: Hva synes du er gøy å gjøre? Hva gjør deg glad? Har du en god venn? Er det noe som gjør deg trist? Hva synes du at du er flink til?

Når barna får sitte helt alene sammen med en voksen og prate, opplever vi at barnet åpner seg og vi får et godt innblikk i hva barnet tenker. Noen ganger kan vi også bli overrasket over punkter som vi voksne tror at er ok.

Barnesamtalene ser vi på som et viktig forebyggende tiltak barnehagen gjør i arbeidet mot mobbing og utestenging.

Barna kjenner seg selv og sin hverdag best, og har også god kompetanse i hvordan andre barn har det i barnehagen. Det vil derfor være viktig at de voksne til stadighet snakker med barna om hvordan de og andre barn har det, og om det er noe de voksne kan hjelpe til med?

OPPFØLGING AV BARN SOM BLIR MOBBET

Det skal være god oppfølging av barn som opplever å bli mobbet i barnehagen. Vi skal ha jevnlig samtaler både med barnet og dets foresatte. Etter første møte med foresatte som omhandler at deres barn blir mobbet i barnehagen, skal det være oppfølgingsamtale senest 14 dager etter det første møtet.

Barnehagen og foresatte skal ha god dialog underveis. Vi skal sammen jobbe for at barnet har det trygt og godt i barnehagen og føler seg inkludert i et fellesskap.

OPPFØLGING AV BARN SOM MOBBER ANDRE BARN

På lik linje med barn som blir mobbet, skal det være god oppfølging av barn som mobber andre barn.

Vi må finne ut hvorfor barnet mobber eller plager andre barn. Har barnet det bra? Det skal gjennomføres jevnlig samtaler både med barnet og dets foresatte. Det skal være god dialog og vi skal sammen finne løsninger.

RUTINER VED BEKYMRING OM MOBING

1. Skjema «Melding vedr. mobbing/utestenging og krenkende adferd i barnehagen», fylles ut når barnehagen mottar en bekymring for dette. Vi skal ta alle bekymringer på alvor.
2. Det innkalles til møte når barnehagen mottar en slik melding:
  - ✓ Møte med foresatte til den som mobber
  - ✓ Møte med foresatte til barnet som blir mobbet
3. Gjennomgang av brev til foresatte på første møtet:
  - ✓ Når et barn forteller deg om mobbing
  - ✓ Når barnet ditt mobber andre barn
4. Skjema «Referat – mobbing/utestenging/krenkende adferd i barnehagen», fylles ut.
5. Individuell plan (IP) fylles ut sammen med foresatte på første møtet.
6. Det føres «Observasjonslogg – mobbing» i tiden frem til oppfølgingsamtale (14 dager)
7. Det innkalles til oppfølgingsamtale med foresatte inne 14 dager. Punktet «evaluering» i skjema for individuell plan (IP) fylles ut under oppfølgingsamtalen.

NÅR ET BARN FORTELLER DEG OM MOBBING – BREV TIL FORESATTE

Definisjon på mobbing:

«Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet»

I barnehagen er vi svært opptatt av at alle barn skal ha det bra. Alle skal ha en venn, og alle skal føle seg betydningsfulle for fellesskapet.

Hvis du opplever at ditt barn føler seg utestengt, mobbet eller krenket av andre barn eller voksne, er det viktig at barnehagen får tilbakemelding om dette. Vi skal alltid ta barnets følelser og opplevelser på alvor.

Små barn kan dytte, bite og slå. Dette er en del av utviklingen til et barn, og er ikke nødvendigvis snakk om mobbing. Men dersom barnet ditt opplever utestenging, plaging eller erting, bør du ta dette opp med barnehagen.

Hva kan du gjøre når barnet ditt forteller deg om mobbing/utestenging?

- 1) Vær rolig og ta barnet ditt på alvor
- 2) Det kan være vanskelig for barnet å fortelle om mobbing. Ikke bagatelliser barnets opplevelser
- 3) Ikke bli sint
- 4) La barnet fortelle i eget tempo
- 5) Still spørsmål som gir mulighet for barnet å fortelle mer. Unngå ja- og nei-spørsmål.
- 6) Spør om hva du kan gjøre for barnet
- 7) Vær tydelig på at det er de voksnes ansvar å ordne opp, og fortell hva du tenker å gjøre

Det er ikke alltid barnet forteller om det som skjer i barnehagen. Noen punkter du kan tenke på i hverdagen er:

- ✓ Viser barnet glede over å være i barnehagen?
- ✓ Hva forteller barnet om barnehagedagen?
- ✓ Virker det som om barnet ditt har venner i barnehagen?
- ✓ Virker det som at barnet ditt føler seg trygg i barnehagen?
- ✓ Forteller barnet om lek og morsomme opplevelser?
- ✓ Er de voksne i barnehagen opptatt av hvordan barnet ditt har det i barnehagen?

Hva kan barnehagen og foresatte gjøre sammen?

- ✓ Foresatte innkaller til møte hvis de oppdager at barnet deres blir mobbet/utestengt
- ✓ Barnehagen innkaller til møte hvis vi oppdager at barnet deres blir mobbet/utestengt
- ✓ Barnehagen og foresatte har dialog underveis
- ✓ Barnehagen innkaller til oppfølgingsmøte (2 uker etter første møte)

Husk å ta alle signaler om mobbing på alvor! Tidlig innsats kan være nøkkelen til at barnet ditt får det bra.

(Deler av innholdet i foreldrebrevet er hentet fra nullmobbing.no. Udir's side om mobbing)

NÅR BARNET DITT MOBBER ANDRE BARN – BREV TIL FORESATTE

Definisjon på mobbing:

«Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet»

I barnehagen er vi svært opptatt av at alle barn skal ha det bra. Alle skal ha en venn, og alle skal føle seg betydningsfulle for fellesskapet.

Det kan være vanskelig å få beskjed om at barnet ditt mobber, utestenger eller plager andre. Men hold hodet kaldt og ikke avvis den som forteller deg det.

Hva kan du/dere som foresatte gjøre hjemme?

- 1) Snakk rolig til barnet ditt, og lytt til hva det har å si. Kjefting fungerer dårlig.
- 2) Vær tydelig på at mobbing og plaging ikke er akseptert, og forsøk å forklare hvordan den som blir mobbet/plaget kan ha det.
- 3) Forsøk å finne ut hvorfor barnet ditt mobber eller plager andre. Det kan være ulike grunner til det. Kanskje barnet ditt ikke har det så bra selv heller.
- 4) Be barnet ditt si unnskyld. Hjelp barnet ditt til å forstå hva en unnskyldning betyr og snakk om hvordan han/hun kan gjøre det godt igjen.

Hva kan barnehagen og foresatte gjøre sammen?

Barnehagen ønsker et godt samarbeid med foreldre, og setter stort fokus på å nøste opp i hva som eventuelt er grunnen til at barnet ditt plager andre. Som oftest er det en grunn for at barn gjør de handlinger de gjør, og vi må sammen finne ut av hva som kan være årsaken og komme frem til en plan for hvordan vi kan løse dette sammen.

- ✓ Barnehagen innkaller til møte med foresatte, der vi drøfter saken og kommer fram til tiltak som kan gjøres både i barnehagen og i hjemmet
- ✓ Barnehagen og foresatte har dialog underveis
- ✓ Barnehagen innkaller til oppfølgingsmøte (2 uker etter første møte)

(Deler av innholdet i foreldrebrevet er hentet fra nullmobbing.no. Udir's side om mobbing)

MELDING VEDR. MOBBING/UTESTENING OG KRENKENDE ADFERD I
BARNEHAGEN

Barnehagens navn	
Barnets navn:	Fødselsdato:
Avdeling	
Bekymring meldes/ble meldt til	
Bekymringen ble meldt av:	
Dato for melding	
Hva dreier bekymringen seg om? <i>(Eks: Utestening, blir ikke akseptert, negative kommentarer, undertrykkelse, hånt, truet, blir ledd av)</i>	
Hvordan ble bekymringen oppdaget?	
Annen informasjon	

REFERAT - MOBBING/UTESTENING/KRENKENDE ADFERD I BARNEHAGEN

Møtedato:

Til stede på møtet:

Hva saken gjelder

Tiltak (se individuell plan/IP)

Ansvar

Dato for neste oppfølgingsmøte _____

_____
Underskrift ansatt

_____
Underskrift foresatte

INDIVIDUELL PLAN (IP) – MAL

DELTAKERE I PLANEN:

ANSVARLIG FOR PLANEN:
(pedagogisk leder)

PLANENS VARIGHET:

MÅL MED PLANEN:

TILTAK:

HVORDAN GJENNOMFØRE?

HVEM SKAL GJØRE HVA?

BARNEHAGE:

FORESATTE:

EVALUERING:

OBSERVASJONSLOGG – MOBBING

Mobbing/utestenging og krenkende adferd i barnehagen

Hva har jeg sett eller hørt?	Hvem gjelder observasjonen?	Når	Signatur

NULLMOBBING.NO

Utdanningsdirektoratets egen hjemmeside om mobbing. Her er det informasjon til barn, unge og foreldre om mobbing og rettigheter

KOMMUNENS BEREDSKAPSTEAM MOT MOBBING

Hvem kan ta kontakt med kommunens beredskapsteam mot mobbing?

- ✓ Foresatte i barnehagen
- ✓ Ansatte i barnehagen
- ✓ Andre instanser/hjelpeapparat

MOBBEOMBUD I ARENDAL KOMMUNE

Guro Haslekås Solheim er mobbeombud for alle barn og unge i Arendal kommune.

BARNEHAGELOVEN

Handlingsplan mot mobbing

Sist revidert: 06.01.2021
Grethe Sigbjørnsen